

نگاهی به اقتصاد

سردبیر

سال ۱۳۸۹ از نظر اقتصادی برای کشور سال پر فراز و نشیبی در عرصه‌های داخلی و جهانی بود. با وجود تشدید فشارهای بین‌المللی از طریق اعمال تحریم‌های سازمان ملل و تحریم‌های یک جانبه کشورهای غربی، برنامه هدفمندسازی یارانه‌ها با موفقیت انجام شد و در پاییز این سال مجلس شورای اسلامی بررسی لایحه برنامه پنجم توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور را به اتمام رساند. به‌رغم حذف یارانه حامل‌های انرژی در دی ماه این سال، با اعمال سیاست‌های پولی و اعتباری مناسب، تورم در مرز تک رقمی کنترل شد؛ به طوری که تغییرات متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در سال ۱۳۸۹ نسبت به سال قبل ۱۲/۴ درصد بود، هرچند پیشی گرفتن نرخ تورم نقطه به نقطه از نرخ تورم متوسط سالانه، از افزایشی بودن نرخ تورم حکایت می‌کرد.

در این سال، پیش‌نویس "سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی شبکه بانکی کشور در سال ۱۳۹۰" با رعایت مواد برنامه پنجم توسعه اقتصادی - اجتماعی کشور در بانک مرکزی تنظیم و به منظور طرح و تصویب به شورای پول و اعتبار ارایه شد. در نهایت، مجموعه این ضوابط با محوریت موارد زیر به تصویب شورای پول و اعتبار رسید:

- اجرای هرچه کامل‌تر قانون عملیات بانکی بدون ربا
- تعدیل نرخ سود سپرده‌های بانکی
- انتظام بخشی به فعالیت‌های بانکی و حذف زمینه‌های تخلف در بانک‌ها
- ممنوعیت بازخرید اوراق مشارکت در بانک‌ها و انتقال معاملات دست دوم این اوراق به بازار سرمایه به منظور حذف زمینه‌های بروز شوک نقدینگی و به هم خوردن توازن منابع و مصارف بانک‌ها و تقویت بازار سرمایه

- گسترش حوزه نظارت بانک مرکزی در بازار غیر متشکل پولی
  - کاهش نرخ سود تسهیلات عقود مبادله‌ای و محدود نمودن نرخ سود مورد انتظار تسهیلات عقود مشارکتی به منظور کاهش هزینه تامین مالی واحدهای تولیدی و تحریک سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی کشور
  - انتظام بخشی به عملیات قرض‌الحسنه بانکها (شامل سپرده‌ها و تسهیلات قرض‌الحسنه)
  - حمایت از حقوق مشتریان بانکها و اجرای هرچه بیشتر عدالت در برخورد بانکها با مشتریان^۱
  - افزایش سقف تسهیلات قرض‌الحسنه به منظور حمایت از اقشار آسیب‌پذیر جامعه و رفع حواجی ضروری
  - کاهش و مدیریت مطالبات غیرجاری بانکها
  - ساماندهی پایانه‌های پذیرش کارت‌های بانکی به منظور ایجاد زمینه نظارت مؤثر بر شبکه الکترونیک پرداخت کارتی
  - زمینه‌سازی به منظور ایجاد هویت (امضای) دیجیتال برای مشتریان، کارکنان و سامانه‌های بانکی
- بانک مرکزی سال قبل مطالعات و بررسی‌های اولیه را در زمینه اجرای طرح تحول نظام بانکی با محورهای زیر آغاز نمود:
۱. اجرای صحیح بانکداری اسلامی
  ۲. عدالت و رضایت اجتماعی
  ۳. حمایت از تولید و اشتغال
  ۴. سیاست‌گذاری پولی کارا به منظور کنترل تورم
  ۵. حمایت از بهبود فضای کسب و کار و مطالعات فرابخشی

^۱ در این زمینه می‌توان به پاداش زودپرداخت تسهیلات بانکی و نیز لحاظ شرایطی برای بخشودگی وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین مشتریان بانکها اشاره نمود.

۶. تقویت نظارت در شبکه بانکی
۷. تنوع بخشی به نهادها و ابزارها
۸. بانکداری الکترونیک، اثربخشی، کارایی و بهره‌وری نظام بانکی

خلاصه وضعیت اقتصادی کشور در سال ۱۳۸۹ براساس آخرین اطلاعات و آمار موجود به شرح زیر است:

۱. بخش خارجی

ارزش صادرات نفتی در سال ۱۳۸۹ حدود ۸۶ میلیارد دلار بود و نسبت به سال قبل ۲۳/۲ درصد رشد داشت که عمدتاً ناشی از افزایش قیمت‌های جهانی نفت و فرآورده‌های آن بود. در همین مدت، صادرات غیرنفتی نیز با ۲۷/۴ درصد رشد به حدود ۲۲/۶ میلیارد دلار بالغ گردید که در مجموع صادرات کلایی کشور به قیمت‌های فوب را به حدود ۱۰۹ میلیارد دلار رساند. با احتساب ارزش واردات فوب به میزان ۶۸ میلیارد دلار، حساب کلایی کشور از مازادی معادل ۴۰ میلیارد دلار برخوردار شد. چنانچه کسری‌های حساب خدمات (۱۵ میلیارد دلار) و حساب درآمد (۸۲ میلیون دلار) و مازاد حساب انتقالات جاری (۴۸۶ میلیون دلار) نیز در نظر گرفته شود، مازاد حساب جاری تراز پرداخت‌های خارجی کشور به ۲۵ میلیارد دلار محدود می‌شود.

۲. تحولات بودجه

طی یازده ماهه ۱۳۸۹ مجموع درآمدهای عمومی دولت ۲۹۷۵۱۱/۷ میلیارد ریال بود که در آن سهم درآمدهای مالیاتی از ۶۷ درصد در سال قبل به ۸۰/۳ درصد افزایش یافت و به همین نسبت از سهم سایر درآمدها کاسته شد.

در این دوره از مجموع واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، ۳۹۴۱۷۹ میلیارد ریال (۹۹/۷ درصد) از محل منابع حاصل از نفت و فرآورده‌های آن و ۱۱۵۷ میلیارد ریال (۰/۳ درصد) از محل فروش اموال منقول و غیرمنقول بود. واگذاری دارایی‌های مالی در این دوره ۴۱۱۶۸/۹ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب، ۷۹/۵ درصد عدم تحقق به دلیل محقق نشدن ۷۴/۶ درصدی وصولی از محل واگذاری شرکت‌های دولتی و عدم تحقق ۱۰۰ درصدی استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی بود.

طی یازده ماهه ۱۳۸۹، پرداخت هزینه‌ای (جاری) دولت به $۵۴۷۳۰۵/۳$ میلیارد ریال رسید که نسبت به دوره مشابه سال قبل $۱۶/۳$ درصد رشد و نسبت به رقم مصوب $۸۱/۱$ درصد تحقق داشت. پرداخت‌های عمرانی نسبت به دوره مشابه سال قبل با $۴/۶$ درصد رشد به $۱۵۶۱۲۹/۵$ میلیارد ریال رسید که $۴۶/۵$ درصد نسبت به رقم مصوب عدم تحقق داشت. از مجموع تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (پرداخت‌های عمرانی) $۷۸/۷$ درصد به صورت ملی و مابقی استانی پرداخت شده است. در این دوره رقم تملک دارایی‌های مالی براساس ارقام خزانه‌داری کل وزارت امور اقتصاد و دارایی معادل $۱۵۰۸۳/۷$ میلیارد ریال بود که نسبت به دوره مشابه سال قبل $۷۵/۶$ درصد کاهش یافت.

در نتیجه عملکرد بودجه عمومی دولت در پایان بهمن ۱۳۸۹، تراز عملیاتی دولت $۲۶۵۲۹۱/۸$ میلیارد ریال کسری داشت. با توجه به خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، مجموع تراز عملیاتی و سرمایه‌ای با $۲۶۰۸۵/۲$ میلیارد ریال کسری مواجه شد که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل ۷۶ درصد کاهش نشان می‌دهد.

۳. روند قیمت‌ها

به‌رغم بسط هزینه‌های بودجه‌ای دولت در این دوره نسبت به ارقام مصوب، تغییرات شاخص قیمت‌ها ملایم بود که عمدتاً ناشی از اعمال سیاست‌های پولی و اعتباری مناسب بوده است.

متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی، شاخص بهای تولیدکننده و شاخص بهای کالاها و خدمات صادراتی در سال ۱۳۸۹ نسبت به سال قبل به ترتیب $۱۲/۴$ ، $۱۶/۶$ و ۱۱ درصد رشد داشت. مقایسه این ارقام با ارقام مشابه سال قبل ($۱۰/۸$ ، $۷/۴$ و $-۶/۸$) نشان می‌دهد که رشد هر سه شاخص بهای مذکور افزایشی بوده است.

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در دوازده ماهه منتهی به هر ماه نسبت به دوره مشابه سال قبل که از اسفند سال ۱۳۸۷ روند کاهشی به خود گرفته و به $۸/۸$ درصد در مرداد ماه سال ۱۳۸۹ رسیده بود، از شهریور این سال روند افزایشی گرفت و به $۱۲/۴$ درصد در پایان اسفند ماه رسید. در میان گروه‌های اصلی تشکیل‌دهنده این شاخص، متوسط شاخص بهای "خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها" با رشدی برابر $۱۶/۲$ درصد و ضریب اهمیت $۲۸/۴۹$ درصد در شاخص کل، بیشترین

سهم درافزایش شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی را به خود اختصاص داد. تغییرات دوازده ماهه شاخص بهای تولیدکننده نیز که از مرداد ۱۳۸۵ تا بهمن ۱۳۸۷ با روند افزایشی در بهمن ماه به ۲۱/۱ درصد رسیده بود، از این ماه روند نزولی یافت و در فروردین ۱۳۸۹ به ۷/۳ درصد محدود شد؛ لیکن از تیر ماه سال ۱۳۸۹ بار دیگر سیر صعودی به خود گرفت و در اسفند ماه به ۱۶/۶ درصد رسید. شاخص بهای گروه "ساخت(صنعت)" با برخورداری از نرخ رشدی برابر ۲۲ درصد بالاترین سهم را در افزایش شاخص کل به میزان ۶۰/۴ درصد به خود اختصاص داده است. نرخ رشد این شاخص در سال قبل ۳ درصد بوده است.

۴. وضعیت بازار سرمایه

بورس کشور که از نیمه دوم سال ۱۳۸۷ دچار افت شده بود، از ابتدای سال ۱۳۸۸ تا پایان سال ۱۳۸۹ به استثنای چند کاهش مقطعی، در باقی ماه‌ها با افزایش شاخص‌ها همراه بود؛ به طوری که در سال ۱۳۸۹، تمامی شاخص‌های قیمتی نسبت به سال قبل با افزایش همراه بود. در این سال شاخص‌های "کل"، "پنجاه شرکت فعال تر"، "صنعت"، "مالی"، "بازار اول"، "بازار دوم" و "قیمت و سود نقدی" نیز به ترتیب با ۸۵/۸، ۹۹/۳، ۸۷/۹، ۷۷/۹، ۸۹/۷، ۶۷/۳ و ۸۵/۸ درصد افزایش روبرو بودند.

تعداد و ارزش سهام معامله شده در سال ۱۳۸۹ نسبت به سال قبل ۱۹ و ۱۸/۴ درصد افزایش داشت و ارزش جاری بازار در پایان سال ۱۳۸۹ بالغ بر ۱۱۱۵۶۳۶ میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل ۷۱/۳ درصد افزایش داشته است. از دلایل اصلی رشد این شاخص‌ها می‌توان به ورود شرکت‌های مشمول واگذاری طبق اصل ۴۴ قانون اساسی، افزایش شفافیت و جلب اعتماد مردم به بورس، تنوع ابزارهای تأمین مالی و رکود بازارهای رقیب به ویژه بازار پول و مسکن اشاره کرد.

در سال ۱۳۸۹، مبلغ ۱۹۱۲۲۸ میلیارد ریال اوراق مشارکت توسط شرکت سهامی برق منطقه‌ای تهران، شرکت توسعه منابع آب ایران، شرکت نفت و گاز پارس، سازمان بنادر و دریانوردی، سازمان توسعه برق ایران، بانک مسکن، پتروشیمی، آب و برق خوزستان و شهرداری‌های تبریز، تهران، قزوین، اصفهان، قم، مشهد، شهرکرد، کرمانشاه و تربت حیدریه منتشر شده است که مبلغ ۱۵۶۸۰۵ میلیارد ریال از این اوراق به فروش رسید. نرخ سود علی‌الحساب اوراق شرکت نفت و گاز پارس، سازمان بنادر و دریانوردی، سازمان

توسعه برق ایران، شهرداری تبریز و تهران ۱۶ درصد در سال و مابقی اوراق ۱۷ درصد در سال می‌باشد. همچنین به جز اوراق شهرداری‌های تبریز و تهران و شرکت نفت و گاز پارس که سه ساله می‌باشند، مابقی اوراق مشارکت منتشره ۴ ساله می‌باشند.

طی سال ۱۳۸۹ در بورس کالای ایران ۱۷۰۴۷/۵ هزار تن محصول به ارزش ۱۲۱۰۵۵/۰ میلیارد ریال مورد داد و ستد واقع شد که به لحاظ حجم ۱۶/۲ درصد و به لحاظ ارزش ۳۳/۴ درصد افزایش نسبت به سال گذشته داشته است. طی مدت مذکور، ۱۶۳۳/۶ هزار تن انواع محصولات کشاورزی به ارزش ۳۷۲۹ میلیارد ریال مورد مبادله قرار گرفت که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۸۳۲/۳ و ۶۶۹/۱ درصد افزایش داشت. در سال ۱۳۸۹ ارزش و وزن معاملات در تالار فلزات به ترتیب به رقم ۷۵۶۶۳/۷ میلیارد ریال و ۸۵۲۵/۱ هزار تن رسید که نسبت به سال قبل به ترتیب ۴۰/۵ و ۱۴/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین در سال ۱۳۸۹ در بورس کالای ایران ۶۸۸۸/۸ هزار تن انواع فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی به ارزش ۴۱۶۶۲/۴ میلیارد ریال در بورس کالا مورد معامله قرار گرفت که در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۲/۳ درصد کاهش و ۱۴/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

۵. شاخص‌های پولی و اعتباری

رشد نقدینگی در پایان سال ۱۳۸۹ نسبت به پایان سال ۱۳۸۸ برابر ۲۵/۲ درصد بود که در مقایسه با رشد دوره مشابه سال قبل، (۲۳/۹ درصد) ۱/۳ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. بررسی تغییرات عوامل مؤثر بر نقدینگی نشان می‌دهد خالص دارایی‌های داخلی نظام بانکی با ۳۸/۸ درصد رشد نسبت به پایان سال قبل، سهمی فزاینده برابر ۲۶/۸ واحد درصد در رشد نقدینگی داشته که در مقایسه با رقم مشابه سال گذشته (سهم فزاینده ۱۷/۵ واحد درصدی) ۹/۳ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. خالص دارایی‌های خارجی نظام بانکی با ۵/۴ درصد کاهش رشد نسبت به پایان سال قبل، سهمی کاهنده برابر ۱/۷ واحد درصد در رشد نقدینگی داشته است که در مقایسه با رقم مشابه سال گذشته (سهم فزاینده ۶/۴ واحد درصدی) ۸/۱ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

بررسی اجزای مصارف نقدینگی در سال ۱۳۸۹ نشان دهنده افزایش سهم پول و کاهش سهم شبه پول در نقدینگی است؛ به طوری که در این دوره، سهم پول ۰/۲ واحد درصد افزایش یافت و به همین میزان از سهم شبه پول کاسته شد.

پایه پولی در سال ۱۳۸۹ نسبت به پایان سال قبل، ۱۳/۷ درصد افزایش یافت که در مقایسه با رشد دوره مشابه سال قبل (رشد ۱۱/۹ درصد)، ۱/۸ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. در پایان سال ۱۳۸۹، ضریب فزاینده نقدینگی به ۴/۲۹۶ رسید و نسبت به پایان سال قبل ۱۰/۱ درصد افزایش یافت که در مقایسه با رقم دوره مشابه سال قبل (۱۰/۷ درصد افزایش)، کاهش رشدی برابر ۰/۶ واحد درصد نشان می‌دهد.

ترکیب سپرده‌های مدت‌دار در بانک‌های دولتی و غیردولتی نشان می‌دهد در دوره مورد بررسی، سهم سپرده‌های کوتاه‌مدت در بانک‌های دولتی بیش از سهم این سپرده‌ها در بانک‌های غیر دولتی بوده و سهم سپرده‌های بلندمدت در بانک‌های غیردولتی بیش از سهم آن در بانک‌های دولتی بوده است. همچنین، در بین سپرده‌های بلندمدت، سهم سپرده‌های یک‌ساله در بانک‌های دولتی پس از یک روند افزایش دچار کاهش شده به گونه‌ای که سهم این سپرده‌ها پس از افزایش از رقم ۱۶/۴ درصد در پایان سال ۱۳۸۷ به ۱۹/۶ درصد در پایان سال ۱۳۸۸ به رقم ۱۷/۱ درصد در اسفند ماه سال ۱۳۸۹ کاهش یافت. سهم متغیر مورد اشاره در دوره مورد بررسی در بانک‌های غیردولتی کاهشی بوده و از ۴۷/۵ درصد در پایان سال ۱۳۸۷ به ۱۹/۴ درصد در پایان سال ۱۳۸۸ و ۱۴/۲ درصد در اسفند ماه ۱۳۸۹ رسیده است. اگر چه طی این دوره سهم سپرده‌های پنج‌ساله در بانک‌های دولتی و غیردولتی افزایشی بوده است ولی سهم این سپرده‌ها در بانک‌های غیردولتی نسبت به بانک‌های دولتی با شتاب بیشتری افزایش یافته است.

ماندگاری سپرده‌ها شاخصی است که مدت زمان ماندن سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد شبکه بانکی را نشان می‌دهد و از حیث سیاست‌گذاری اهمیت ویژه‌ای دارد. ماندگاری سپرده‌ها از ۱۹/۶ ماه در پایان سال ۱۳۸۶ به ۱۹/۱ ماه در پایان سال ۱۳۸۷ کاهش و سپس به ۲۴/۷ ماه در پایان سال ۱۳۸۸ افزایش یافت. بهبود این شاخص در سال ۱۳۸۹ نیز ادامه یافت و به ۲۸/۶ ماه رسید. گفتنی است دلیل اصلی این افزایش، رشد ماندگاری در بانک‌های غیردولتی و تغییر ترکیب سپرده‌های بخش غیردولتی به نفع سپرده‌های پنج‌ساله بوده است.

از مهم‌ترین شاخص‌هایی که می‌تواند مدیریت منابع و مصارف بانک‌ها را نشان دهد نسبت تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی (بدون سود آتی) به سپرده‌های بخش غیردولتی است. این نسبت

میزان اتکا بر منابع سپرده‌ای بانک‌ها برای اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی را ارزیابی می‌کند. محدوده ۸۰ درصدی نسبت تسهیلات به سپرده‌ها با توجه به نسبت سپرده قانونی و سایر ذخیره‌گیری‌ها بیانگر دامنه قابل قبول توازن بین منابع و مصارف بانک‌ها است. بدیهی است، سطح مناسب برای این نسبت می‌تواند از کشوری به کشور دیگر (برحسب شرایط حاکم بر آن کشور) متفاوت باشد.

نسبت تسهیلات به سپرده‌ها در سطح شبکه بانکی در پایان سال ۱۳۸۹ با ۸/۴ واحد درصد افزایش نسبت به پایان سال ۱۳۸۸، از ۸۹/۲ درصد به ۹۷/۶ درصد رسید، اما نکته قابل توجه آن است که افزایش یاد شده تنها از محل عملکرد بالای بانک‌های تخصصی در اعطای تسهیلات به بخش غیردولتی رخ داده است؛ به طوری که این نسبت در مجموعه بانک‌های تجاری دولتی و غیردولتی (شبکه بانکی بدون گرفتن بانک‌های تخصصی) تنها با ۰/۳ واحد درصد افزایش مواجه بود.

جدول ۱. نسبت تسهیلات به سپرده‌ها

تغییر نسبت در سال ۱۳۸۹ (واحد درصد)	نسبت تسهیلات به سپرده‌ها (درصد)		
	۱۳۸۹	۱۳۸۸	
۰/۱	۸۷/۹	۸۷/۸	بانک‌های تجاری دولتی
۶۷	۲۱۴/۹	۱۴۷/۹	بانک‌های تخصصی
۰/۵	۷۸/۲	۷۷/۷	بانک‌های غیردولتی
۸/۴	۹۷/۶	۸۹/۲	کل شبکه بانکی
۰/۳	۸۰/۹	۸۰/۶	شبکه بانکی بدون بانک‌های تخصصی

یکی دیگر از شاخص‌های مدیریت منابع و مصارف بانک‌ها، نسبت تغییر در مانده تسهیلات به تغییر در مانده سپرده‌ها است. با استفاده از این شاخص می‌توان وضعیت مدیریت نقدینگی در بانک‌ها را در یک دوره زمانی خاص مورد بررسی قرار داد. نسبت یاد شده در جدول صفحه بعد ارائه شده است. افزایش این نسبت در کل شبکه بانکی عمدتاً ناشی از عملکرد بالای بانک‌های تخصصی در زمینه اعطای تسهیلات

در مقایسه با میزان تجهیز سپرده‌ها توسط آنها و افزایش شدید این نسبت از ۱۴۲/۵ درصد در سال ۱۳۸۸ به ۴۹۸/۱ درصد در سال ۱۳۸۹ است. افزایش قابل توجه نسبت تغییر در مانده تسهیلات به تغییر در مانده سپرده‌ها در بانک‌های تخصصی ناشی از رویکرد توسعه‌ای آن‌ها در جهت اجرای تکالیف دولت برای تأمین مالی فعالیت بخش‌های مختلف اقتصادی به‌ویژه مسکن، کشاورزی، صنعت و معدن و صادرات است.

جدول ۲. نسبت تغییر در مانده تسهیلات به تغییر در مانده سپرده‌ها (درصد)

تغییر (واحد درصد)	۱۳۸۹	۱۳۸۸	
۶۷/۴	۱۳۰/۳	۶۲/۹	کل شبکه بانکی
۳۵۵/۶	۴۹۸/۱	۱۴۲/۵	بانک‌های تخصصی
۳۳/۳	۸۱/۸	۴۸/۵	شبکه بانکی بدون بانک‌های تخصصی

۶. جمع بندی

سال ۱۳۸۹، سال پر فراز و نشیبی برای اقتصاد کشور بود. در بعد خارجی، تحریم و در بعد داخلی، کنترل تورم درمرز تک رقمی همزمان با اجرای برنامه هدفمندسازی یارانه‌ها از مهم‌ترین اتفاقات این سال بود. بانک مرکزی درحوزه فعالیت‌های سازمانی نیز سال پرکاری را گذراند که تهیه پیش‌نویس "سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی شبکه بانکی کشور در سال ۱۳۹۰" و مطالعه در زمینه اجرای طرح تحول نظام بانکی تحت هشت محور اساسی از آن جمله‌اند.

در سال ۱۳۸۹، دربخش خارجی اقتصاد، تراز حساب کالایی ۴۰ میلیارد دلار مازاد داشت که با احتساب خالص حساب‌های خدمات، درآمد و انتقالات، مازاد حساب جاری تراز پرداخت‌ها به ۲۵ میلیارد دلار رسید. در نتیجه عملکرد بودجه عمومی دولت، تراز عملیاتی در یازده ماهه سال ۱۳۸۹ با ۲۶۵۲۹۱/۸ میلیارد ریال و مجموع تراز عملیاتی و سرمایه‌ای با ۲۶۰۸۵/۲ میلیارد ریال کسری مواجه

شدند. در بخش پولی، رشد نقدینگی در پایان سال ۱۳۸۹ نسبت به پایان سال ۱۳۸۸ معادل ۲۵/۲ درصد، پایه پولی ۱۳/۷ درصد و ضریب فزاینده نقدینگی ۱۰/۱ درصد بود.

در بازار سرمایه نیز طی سال ۱۳۸۹، تمامی شاخص‌ها افزایش یافتند. ارزش جاری بازار ۷۱/۳ درصد، حجم معاملات و ارزش معاملات نیز به ترتیب با ۱۹ و ۱۸/۴ درصد افزایش نسبت به سال گذشته مواجه بودند. متوسط شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی، شاخص بهای تولیدکننده و شاخص بهای کالاهای صادراتی در سال ۱۳۸۹ نسبت به سال قبل به ترتیب ۱۲/۴، ۱۶/۶ و ۱۱ درصد رشد داشت.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی